

Trondheimstilstanden

Marte Huke

En eldre forfatterkollega jeg ofte støter på i Oslo spør meg alltid hvordan det går ”der oppe” i Trondheim. Han forstår ikke hvordan det er mulig å bo her.

– Alt er speilvendt! sier han, og legger til at det aldri er mulig å finne fram fordi gatene går i motsatt retning av hans logikk. Han går seg alltid vill.

– Det er på grunn av elva, sier jeg da. Det er den som omslutter byen og bestemmer. Det er fint å bo i en by med en elv som bestemmer. Men det er jo en by, så det er klart, det er noen som bestemmer, det vet jeg jo. Over elveskogen, vannet og strømmene.

En dag forklarer jeg min eldre kollega at det finnes muligheter for å komme seg over på andre områder enn det som finnes innenfor elveslyngen.

– Det er bare selve bykjernen som ligger innenfor, sier jeg. Midtbyen, populært kalt. Det er mulig å utvide horisonten. Du kan hvis du vil. Og så begynner jeg å fortelle om mine egne utvidete horisonter. Jeg forteller om bydelen Øya, der jeg bor, om sykehuset og kirkegården og den fredelige elvestien. Jeg legger ut om NTNUs samlokaliseringsplaner, idrettsbanen, Nidarøhallen og villastrøkene med hekker og hager. Jeg forteller om junkiene som valfarter fra kommunalboligene i Klostergata, over Elgeseterbrua til Trondheim Torg. Jeg forteller at noen bruker å stå med fiskestang i skråningen ned mot elva, for å dra opp laks til kvelds. Så går jeg videre langs elva og forteller den dramatiske historien om Bakklandet. Jeg snakker fort og ivrig om da det var planer om vei tvers gjennom området, og at husene både der og på Møllenberg sto i fare for å bli revet.

– Det er trehus, tett i tett, sier jeg. Husene der er som trønderlåner midt i byen. Kjedet bortover i fargerikt treverk.

– Oj, oj! sier min kollega. Trønderlån, det er fint det!

Jeg forteller om nærheten til fjorden. Jeg forteller om andre favorittsteder, om Østsida av byen og grøntområdene der, om Ladestien, om volleyballbanen i Djupvika, om badeliv i Ringvebukta, botanisk hage og Ringve museum. Jeg forteller historien om Rotvollbukta og Statoil.

– Og Svartlamon, sier jeg. Det er det mye å si om. Men det behøver jeg kanskje ikke fortelle om nå, det er bare å surfe på nettet, gå i arkivet og lese gamle utklipp. Politisk strid og kapital. KAPITAL, gjentar jeg, og blir blank i øynene. – Den velgjørende smørende kapitalen, som raskt forvandler byen vår. Kjøpesentre og nybygg i hvert åpent byrom. Og blomsterbrua. Og Elvehavna. Solsiden.

– Trond Giske sier jeg og blir betenkt. Odd Reitan, hikster jeg fram. Jeg må legge meg ned på litt. Selv om vi befinner oss på et offentlig sted, en kafé midt i Oslo, slenger jeg ned i horisontal stilling.

– Jeg var, sier jeg halvkvalt, en liten jente som vokste opp på landet, det korngule, vaiende, bølgende landet. I et hus i en hage. Jeg blir drømmende i blikket. Men så en gang på begynnelsen på nittitallet ble jeg ungdom og vill og korngulheten ble ikke lenger det jeg ville mest. Jeg ville mer. Jeg ville asfalt og stein som var hogd til av hender. Jeg reiser meg opp. – Så kom det en dag. Jeg tok på meg doktor Martens-skoene mine og valfartet. Min pilgrimsferd gikk oppover Gauldalen til Trondheim. Et mekka for meg, en tumbleplass. Miljøbevegelsen! Natur og Ungdom! Svartlamon! Uffa! Det var så mange spennende utforskede steder og mennesker. Min eldre kollega rister på hodet. Det grå håret står som sky rundt ham. Han har ikke hørt om noe av dette.

– Du er for gammel, sier jeg. Du vet ikke hva det dreier seg om. Jeg var ung og full av håp. Håpet var blant annet at Trondheim skulle bli en by det gikk an å leve i, å bli voksen med. At store ting kunne skje! At TMV-tomta ble til magi og fest.

– TMV? Hva er det? sier min eldre kollega og stirrer forvirret på meg.

– Det var den tidligere tomta til Trondheim mekaniske verksted, sier jeg. Det var murstein, knuste vinduer og tomme oljefat. Og det sto tomt, det var et stort og mørkt og farlig sted. Hvis man skulle gå hjem fra byen i den retningen måtte man absolutt ikke gå gjennom det gamle verftet. Men en gang i året ble dette området til en kulturfestival som var så fargesprakende og flott, at folk begynte å drømme. Denne happeningen het TMV-festivalen. Da inntok folk de gamle bygningene, og laget konserter og utstillinger der, og stedet ble levende og fylt med fest. Så var det mange som tenkte seg om og sa: Tenk om vi kunne gjøre dette området om til et sted som blir fylt av kultur hele året!

– JA! Sier min eldre kollega. Han reiser seg også nå! – Så SPENNENDE! Ble det slik?

– Planen var å gjøre de gamle teglsteinshusene om til kulturhus, rockeklubber og kunstnerverksteder, sier jeg. Og det var disse argumentene som gjorde at omreguleringen gikk gjennom. Men det gikk galt et sted. Jeg vet ikke hvordan det skjedde, for jeg bodde ikke her akkurat da. Plutselig var ikke disse husene fylt med kunst allikevel, men med forretninger. Min eldre kollega rister på hodet. Han er fra Oslo, så han vet hva jeg snakker om nå. Ja, så trist.

– SOLSIDEN kalles det. Og så er det bygget mange boliger for eldre i området, slik at de kan sitte på kafé og drikke kaffe latte, fniser jeg lett.

– Jasså! Gjør du narr av meg? Min eldre kollega fnyser. Han har akkurat kjøpt seg et glass lysebrun skummende drikke, men jeg hever skuldrene i en avfeiende bevegelse.

– Du er, sier jeg, akkurat i målgruppen. Men du vil jo allikevel ikke bo i Trondheim.

– Nei, jeg finner jo ikke fram, ler min kollega, så magen disser.

– Speilvendte Trondheim, sier han. Speilvendte, allværsjakkete, bølgende Trondheim.

– Med kort vei til byens fasiliteter, sier jeg og fniser. Med kort vei med kort vei med kort vei til...Svartlamon! Der er det tross alt noe som skjer da! I den delen av byen hender det noe nå.

– Hva da, spør min eldre kollega, og tar en slurk av glasset sitt.

– Du har blant annet et prosjekt der som heter Dora! sier jeg, og hopper høyt. Der skal det bli liv!

– Og hekken vokste høyere, sier min kollega, hva skal skje der?

– Det skal bli kulturhus, sier jeg. Hør bare her: Bunkersen Dora ble bygget under krigen. Hundrevis av meter med grå betongmur og en toppetasje i blå bølgeblikk. Det er plass til 16 ubåter og 200.000 mann. Den kan hermetisk lukkes som en festning. Etter krigen kunne man ikke sprengne den vekk, rystelsene i grunnen ville vært så voldsomme at både Nidarosdomen og den store fallosen på torget med Olav Tryggvason på toppen ville deise i bakken, sier jeg skråsikkert. Nå har store deler av Dora stått nærmest tomme lenge. Den er diger mørk og farlig. På vei hjem fra byen må man absolutt ikke gå gjennom dette området. Men folk har begynt å drømme. En del folk har brukt dette stedet som øvingslokaler, lagringsplass og atelierer i en årrekke. Noen begynner å få ideer om å lage konserter og utstillinger der, og fylle stedet med fest. Tenk om vi kan gjøre dette området om til et sted som blir fylt av kunst og kultur hele året!, sier de.

– JA! Sier min eldre kollega. Han reiser seg også nå! Så SPENNENDE! Blir det slik?

– Ja, sier jeg. Det skal bli kulturhus og kunstbiennale og kunsthall og rockemuseum. Et sted for byens kulturfolk. Tenk det! Vi kan få se spennende kunst i Trondheim også snart, sier jeg. Vi slipper å dra til Berlin og Stockholm hele tiden. Min kollega blir betenkt.

– Men de må ikke lage forretning i stedet for kultur på Dora, sier han.

– Nei da, roper jeg.

– SOLSIDEN! sier min kollega strengt. De må ikke bygge masse hus for yngre som kan sitte på kafe og drikke kaffe, sier han lett.
– Jasså! Gjør du narr av meg? fnysrer jeg. Jeg har akkurat fått en kopp på bordet.
– Du er, sier han, akkurat i målgruppen.
– Men du bor ikke i Trondheim, sier jeg, så hvorfor bryr deg?
– Nei, jeg finner jo ikke fram, ler min kollega.
– Speilvendte Trondheim, sier jeg. Speilvendte, allværsjakkete, bølgende Trondheim. Trond Giske. Og argumentene for at det gikk gjennom. Korngule, bølgende, kulturelle ord. Doktor Martensskodde pilgrimsord.
– En villfarelse? spør min kollega.
– Ånei, sier jeg. Men jeg har pluselig begynt å tenke på Odd Reitan og må legge meg litt ned på igjen.
– Mitt hjerte banker for elveskogen, sier jeg. For mennesker og kunsten og byens velbehag. Amen.

– Hei, vent! Sier min kollega. Du må ikke sove nå. Du må ikke ligge her og drømme.
– Hva synes du jeg skal gjøre da? spør jeg, mens jeg retter på puta i nakken.
– Du må dikte, sier min kollega. Jeg tar utfordringen. Etter et kvarter i taushet bryter jeg stillheten og framfører det jeg nettopp har skrevet.

– Trondhjem, Trondhjem, at du reist i fra mæ
At du kunna finn på nokka slekt...

Min kollega avbryter meg sint.

– For dårlig sier han. Du skulle holde deg for god til å lage parodi på gamle Trondhjemssanger.
– Men da må jeg tenke helt nytt, sier jeg. Ta alt fra skrætsj, liksom.
– Ja, det har du godt av, sier han. Det ser ut som han begynner å få nok. Plutselig tar han på seg frakken og forsvinner ut i Oslos høstsol. Jeg ligger igjen på benken og halvsover. Jeg begynner å tenke på hjemreisen. Midt i mellom drøm og våken tilstand begynner tankene å sirkle rundt det faktum at Trondheims lufthavn Værnes blir Senræv baklengs.